

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки РДГУ
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії**

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 12

Рівне - 2018

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 12. – Рівне: РДГУ, 2018. – 166 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Воробійов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – кандидат психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 5 від 31 травня 2018 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

Зміст

Зміст	3
Вступ	6
Альтмарк А. Психологічний аналіз особистісного та професійного зростання майбутніх психологів.....	7
Бакун К. Розвиток соціального інтелекту як чинник успішної адаптації особистості.....	9
Бенещук А. Особливості формування інтелектуальної готовності старших дошкільників до навчання у школі	11
Берестень Т. Експериментальне дослідження впливу середовища на формування поведінки девіантного підлітка	13
Бігун Л. Дослідження мотивації навчальної діяльності молодших школярів.....	15
Бунечко Ю. Вплив рівня домагань на прагнення особистості до самоактуалізації	16
Бутенко С. Значення духовності в розвитку особистості.....	18
Войчук А. Психологія мотивації до навчання учнів	21
Волович М. Образ ефективного лідера у соціальній психології	22
Воробей І. Психологічні особливості формування стресостійкості як фактора успішної учбової діяльності студентів-психологів	24
Гандзюк К. Соціально-психологічні чинники становлення статевої ролі ідентифікації підлітків	26
Главінська Е. Соціально-психологічна адаптація студентів-першокурсників як механізм соціалізації	30
Горбова А. Зміст поняття «життєва перспектива».....	32
Гордійчук О. Причини виникнення професійного вигорання у медичних працівників	34
Іваник С. Особливості прояву агресивності у студентської молоді	38
Ісічук О. Ціннісні орієнтації як складова спрямованості особистості: історіографія проблеми	40
Карпик О. Психологічні детермінанти виникнення конфліктів старшокласників з педагогами.....	43
Коноплицька Ю. Особливості розвитку емоційного інтелекту у підлітковому віці.....	45
Корчакова В. Соціально- відповідальний маркетинг як інструмент психологічного впливу на споживача	47
Кузьмич Г. Психологічні особливості проявів булінгу	50
Лавренчук К. Основні причини виникнення тривожності у молодшому шкільному віці.....	52

Лавренко В. Розвиток пізнавальних процесів у період дошкільного дитинства	54
Левчук А. Смесложиттєві орієнтації як чинник професійного становлення майбутніх психологів	55
Левчук Л. Психологічні особливості визначення готовності дитини до навчання у школі.....	57
Лехкобит В. Динаміка формування рефлексії у майбутніх психологів під час професійної підготовки.....	60
Лехкобит М. Інтернет-залежність підлітків як актуальна проблема сьогодення	62
Лисюк І. Психологічний зміст поняття «самоусвідомлення особистості».....	64
Ліщук І. Психологічні особливості особистісної рефлексії студентів-психологів.....	66
Лоза С. Саногенне мислення та психічне здоров'я особистості.....	68
Лозицька К. Психологічні особливості самоактуалізації студентської молоді	70
Максимчук В. Психологічні особливості вияву лідерських якостей у студентів-психологів	73
Мартинюк А. Емоційний стан старшокласників перед ЗНО.....	75
Марчук М. Психологічні особливості девіантних проявів у ціннісному вимірі особистості	77
Матухно Є. Методи проєктивної психології: можливості та перспективи	80
Мельник І. Вплив емоційних станів тривоги та страху на особистість	83
Мирончук Д. Вплив стилю сімейного виховання на міжособистісні стосунки підлітків	85
Мислінчук Ю. Дослідження соціально-психологічних особливостей здатності особистості до емпатії.....	88
Михайлова І. Вплив мікросоціуму на формування самооцінки.....	91
Намлієва Г. Особливості особистісних змін військовослужбовців внаслідок участі в АТО	94
Недільська А. Формування психологічної готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності	97
Нетреба С. Теоретичний аналіз соціально-психологічної адаптації особистості	100
Нечидюк М. Особливості застосування арт-засобів в системі розвитку емоційного інтелекту	102
Одейчук І. Фізіологічні та психологічні симптоми стресу як загального адаптаційног осиндрому.....	104
Олійник К. Психологічні особливості впливу емоційного вигорання на професійну діяльність в дорослому віці	106

Онисковець Б. Мотиваційні чинники перфекціонізму сучасної студентської молоді	108
Остапенко М. Дослідження типів темпераменту у сучасних студентів	110
Першко О. Екологічні цінності як чинник особистісного ставлення підлітків.....	113
Погулясва М. Психолого-педагогічні чинники розвитку творчого потенціалу особистості студента у процесі навчання у ВНЗ	115
Похильчук А. Психологічні особливості самооцінки чоловіків та жінок	117
Прокопович І. Психофізіологічні складові творчого потенціалу особистості.....	119
Работій М. Модель розвитку позитивної «Я-концепції» майбутніх практичних психологів	121
Рєбій І. Експериментальне дослідження взаємозв'язку особистісної рефлексії та креативності	124
Речун Н. Психологічні чинники конфліктної поведінки у юнаків	126
Рудь О. Взаємозв'язок рівня емоційного інтелекту із допінг-стратегіями особистості.....	129
Савгира В. Особливості ставлення дітей старшого дошкільного віку до батьківських вимог і заборон	131
Сардарян М. Психологічні особливості творчої особистості.....	134
Свінтозельська К. Особливості впливу Я-концепції на професійне самовизначення старшокласників	137
Солодка В. Експериментальне дослідження проблеми саморегуляції як важливої функції психіки людини	139
Строїнська Д. Психологічні особливості кропінь-стратегій особистості	141
Сукнацька А. Самотність і особливості її переживання в юнацькому віці ...	144
Товстун Р. Заздрість як соціально-психологічний феномен	147
Хомік Т. Психологічний аналіз проблеми стресостійкості студентів у сучасній психологічній науці.....	149
Чебан Д. Мотиви, які сприяють успішному навчанню студентів.....	151
Чмелюк Т. Формування та розвиток моральних якостей дошкільників засобами казкотерапії	152
Шахрайчук І. Психологічні основи формування структури цінностей сучасної молоді	154
Широких А. Роль самоідентифікації у життєвому проектуванні особистості.....	157
Якимчук М. Комунікативна креативність як компонент самопізнання індивіда	158
Марценюк А. Психологічні особливості ставлення до сексу в особистості у періоді ранньої дорослості	161

Романюк В. Функціональні резерви організму та здоров'я людини..... 165

8. Богданова О. Ю. Качественные методы социально-психологических исследований : учеб. пособие / О. Ю. Богданова, И. М. Марковская. – Челябинск : Изд-во ЮУрГУ, 2001. – 106 с.

УДК 159.942:159.97

ВПЛИВ ЕМОЦІЙНИХ СТАНІВ ТРИВОГИ ТА СТРАХУ НА ОСОБИСТІТЬ

Мельник Ірина, здобувач вищої освіти, РДГУ

Керівник: Дружиніна І.А., кандидат психологічних наук, доцент

Однією з найбільш актуальних проблем сучасної психології вважається тривожність. Тривожність – психічний стан емоційної напруги, настороженості, хвилювання, душевного дискомфорту, підвищеної вразливості при ускладненнях, загостреного почуття провини і недооцінювання себе у ситуаціях очікування, невизначеності або передчуття неясної загрози значущій рівновазі особистості [1, с. 138 - 139].

На психологічному рівні тривожність відчувається як занепокоєння, стурбованість, нервозність і переживається у вигляді почуттів безпорадності, безсилля, незахищеності, самотності, неможливості прийняти рішення.

Тривогу як емоційний стан і як емоційну та особистісну рису, яка виникає у процесі адаптації до середовища та виконання різних видів діяльності, вивчали багато вчених. Одним з перших, хто увів положення про тривожність як про міжособистісний феномен у наукову психологію, був відомий психолог і психіатр Г. Саллівен. На його думку, напруження викликається незадоволенням потреб, які викликають порушення біологічної рівноваги, а також порушенням міжособистісної надійності, яке і породжує тривожність. Тривожність виникає від емпатійного зв'язку зі значущою людиною. А страх виявляється тоді, коли задоволення загальних потреб відкладається до тих пір, доки вони набудуть виключної сили [3, с. 267].

У кожної людини існує свій оптимальний або бажаний рівень тривожності – це так звана корисна тривожність. Оцінка людини свого стану в цьому відношенні є для нього істотним компонентом самоконтролю й самовиховання. Проте підвищений рівень тривожності є суб'єктивним проявом неблагополуччя особистості.

Говорячи про стан тривожності, слід зазначити, що він вельми мінливий і найчастіше сприяє усвідомленню особистістю свого становища в навколишньому світі. Таким чином, тривожність – індивідуально-психологічна особливість особистості, що виражається в схильності людини до переживання стану тривоги, неадекватного ситуації, або наявності низького порога її виникнення.

Особистісна тривожність може трактуватися як досить стабільна особистісна риса, що проявляється в регулярній схильності до переживань тривоги в самих різних життєвих обставинах. Вона описується станом неусвідомленого відчуття загрози, готовністю сприйняти будь-яку подію як несприятливу і небезпечну. Особистість, яка перебуває в такому стані постійно знаходиться в настороженому і пригніченому настрої, у неї з'являється страх контакту з навколишнім світом. Такі люди відчують труднощі в ухваленні рішень.

Виділений психологами інший вид тривожності, називають ситуативною, реактивною або тривожність як стан.

Ситуативну тривожність продукують конкретні ситуації, які дійсно викликають занепокоєння. Такий стан здатний з'являтися у будь-якої людини напередодні можливих неприємностей. Цей стан в особистості характеризується конкретними пережитими емоціями, напругою, занепокоєнням, заклопотаністю, нервозністю. Вона може бути різною за інтенсивністю та динамічністю.

Говорячи про міжособистісну і внутрішньогрупову ситуативну тривогу, відзначимо, що обидві категорії стосуються емоційних переживань людини в конкретний проміжок часу і дозволяють зафіксувати інтенсивність вираженості ситуативної тривоги, що виникає в процесі реальних, минулих або розкритих контактів з конкретними партнерами або групою людей. Діяльнісна ситуативна тривога являє собою емоційні переживання, які відчуються людиною при виконанні конкретного завдання (до, під час або після виконання).

Через можливість зміни наявного нервово-психічного стану, для нас найбільший інтерес представляє саме ситуативна тривожність або тривожність як стан. Крім виділення типів і видів тривожності психологи вважають за необхідне говорити і про рівні тривожності.

Відсутність будь-яких проявів тривожності не можна вважати нормальним. Н.Ф. Лук'янова і Е.Н. Любовий довели, що повна відсутність тривожності, точно також як і підвищена тривожність, знаходяться в ряду причин, що призводять до дезорганізації діяльності. При зниженні тривожності виникає недооцінка стресових ситуацій і зайва впевненість у своїх можливостях. Аналізуючи літературні джерела, слід зазначити, що у деяких роботах доводиться, що певний рівень тривожності може виступати в ролі позитивного фактора в емоційних умовах діяльності людини, оскільки її можна розглядати не тільки в ролі несприятливого нервово-психічного фону, але і в ролі стимулятора потреби в саморегуляції [2, с. 267].

Серед питань, по яких є розбіжності дослідників, особливе місце займає питання про співвідношення тривожності і страху.

Страх визначається як емоція, що виникає в ситуаціях загрози біологічному або соціальному існуванню індивіда і спрямована на джерело дійсної чи уявної небезпеки. Страху варіюють в досить широкому діапазоні відтінків: побоювання, боязнь, переляк, жах. Якщо джерело небезпеки не визначений або не усвідомлений, то виникає стан називають тривогою. Функціонально страх служить попередженням про майбутню небезпеку, дозволяє зосередити увагу на її джерелі, спонукає шукати шляхи її уникнення. У разі коли він досягає сили афекту (панічний страх, жах), він здатний нав'язати стереотипи поведінки: втеча, заціпеніння, захисну агресію.

Відносно відмінностей страху і тривожності найбільш поширена точка зору, яка розглядає страх як реакцію на конкретну, певну, реальну небезпеку, а тривожність – як переживання невизначеної, невиразної, безоб'єктної загрози переважно уявного характеру. Відповідно до іншої позиції страх випробується при вітальній загрозі, коли щось загрожує цілісності або існуванню людини як живої істоти, людському організму, а тривожність – при загрозі соціальної, особистісної. Небезпека в цьому випадку загрожує цінностям людини, потребам «Я», його уявленню про собі, відносинам з іншими людьми, положенню в суспільстві.

Таким чином, як страх, так і тривога є адекватними реакціями на небезпеку, але в разі страху небезпека очевидна, об'єктивна, а в разі тривоги вона прихована і суб'єктивна. Інакше кажучи, інтенсивність тривоги пропорційна тому змісту, який для даної людини має дана ситуація. Причини ж його тривоги, по суті, йому невідомі, тому страх як емоція характеризується відносною короткочасністю, а тривожність – більшою тривалістю, що зберігається в деяких випадках протягом усього життя.

Список використаних джерел

1. Горностаєв П. П. Психологія особистості: Словник довідник : [За ред. П. П. Горностаєв, Т. М. Титаренко]. – К.: Рута, 2001. – 320 с.
2. Прихожан, А. М. Психологія тривожності. - СПб., 2009. - С. 97-103.
3. Салливан Г. С. Интерперсональная теория в психиатрии / Г. С. Салливан. – М. СПб, 1999. – 290 с.

УДК 159.9

ВПЛИВ СТИЛЮ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ НА МІЖОСОБИСТІСНІ СТОСУНКИ ПІДЛІТКІВ

Мирончук Діана, здобувач вищої освіти, РДГУ

Керівник: Дружиніна І.А., кандидат психологічних наук, доцент

Виховання дітей починається в сім'ї. Інші соціальні інститути включаються у виховний процес значно пізніше, коли формування основних

Наукове видання

**Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства**

Випуск 12

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Підписано до друку 1.06.2018 р.
Формат 60x80/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 13,8. Тираж 150 прим.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету